

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	5	1	7
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	6
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 6th Semester

(2054)

ECONOMICS (In all Mediums)

Paper : Indian Economy

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all. Question No. **1** is compulsory. Attempt **ONE** question from each Unit I, II, III & IV.

(2) For private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

1. Attempt any **NINE** of the following :

- (i) Define agricultural productivity.
- (ii) Any two features of New Agricultural Strategy.
- (iii) What do you mean by Green Revolution ?
- (iv) Any two problems of industrial development in India.

- (v) What do you mean by ONGC ?
- (vi) What do you mean by industrial policy ?
- (vii) What do you mean by indirect taxes ?
- (viii) What do you mean by balance of trade ?
- (ix) Define MNC.
- (x) Open unemployment.
- (xi) Define absolute poverty.
- (xii) Consumer education. 9×2=18

UNIT-I

- 2. Explain features of Indian economy as a planned developing economy. 18
- 3. Evaluate major land reforms in India. 18

UNIT-II

- 4. Explain the main defects of public sector enterprises in India. 18
- 5. Explain the role of small scale industries in economic development of India. 18

UNIT-III

- 6. Describe the main recommendations of 14th Finance Commission. 18

7. Explain the recent changes in the composition and direction of India's foreign trade. 18

UNIT-IV

8. Critically explain strategy of economic planning in India. 18
9. What are the causes of inflation ? Explain the steps taken by the government to control inflation. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पांच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट I, II, III और IV में से एक-एक प्रश्न करें।

(2) निजी उम्मीदवारों के लिए, जिनका आंतरिक मूल्यांकन के लिए पहले आकलन नहीं किया गया है, उनके द्वारा प्राप्त अंक आनुपातिक रूप से आंतरिक मूल्यांकन के बदले में पेपर के अधिकतम अंक तक बढ़ा दिए जाएंगे।

1. निम्नलिखित में से कोई नौ अंश करें :-

- (i) कृषि उत्पादकता को परिभाषित करें।
- (ii) नई कृषि रणनीति की कोई दो विशेषताएँ।
- (iii) हरित क्रांति से आप क्या समझते हैं ?
- (iv) भारत में औद्योगिक विकास की कोई दो समस्याएँ।
- (v) ओ. एन. जी. सी. (ONGC) से आप क्या समझते हैं ?
- (vi) औद्योगिक नीति से आप क्या समझते हैं ?

(vii) अप्रत्यक्ष करों से आप क्या समझते हैं ?

(viii) व्यापार संतुलन से आप क्या समझते हैं ?

(ix) एम. एन. सी. (MNC) को परिभाषित करें।

(x) खुली बेरोजगारी।

(xi) निरपेक्ष गरीबी को परिभाषित करें।

(xii) उपभोक्ता शिक्षा।

9×2=18

यूनिट-I

2. एक योजनाबद्ध विकासशील अर्थव्यवस्था के रूप में भारतीय अर्थव्यवस्था की विशेषताओं की व्याख्या करें। 18

3. भारत में प्रमुख भूमि सुधारों का मूल्यांकन करें। 18

यूनिट-II

4. भारत में सार्वजनिक क्षेत्र के उद्यमों के प्रमुख दोष बताइये। 18

5. भारत के आर्थिक विकास में लघु उद्योगों की भूमिका बताइये। 18

यूनिट-III

6. 14वें वित्त आयोग की मुख्य सिफारिशों का वर्णन करें। 18

7. भारत के विदेशी व्यापार की संरचना और दिशा में हाल के परिवर्तनों की व्याख्या करें। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 18
9. ਸੁਫ਼ਰਾਸਫ਼ੀਤਿ ਕੇ ਕਾਰਣ ਕਯਾ ਹੈ ? ਸੁਫ਼ਰਾਸਫ਼ੀਤਿ ਕੋ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਸਰਕਾਰ ਫ਼ਾਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਦਮੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਯੂਨਿਟ I, II, III ਅਤੇ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਕਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

- (i) ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਿਕਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- (ii) ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
- (iii) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (iv) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।
- (v) ਓ. ਐਨ. ਜੀ. ਸੀ. (ONGC) ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vi) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vii) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(viii) ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(ix) ਐਮ. ਐਨ. ਸੀ. (MNC) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(x) ਖੁੱਲੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ

(xi) ਨਿਰਪੇਖਿਕ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

(xii) ਉਪਭੋਗੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
5. ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. 14ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਆਯੋਗ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
7. ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
9. ਮੁਦਰਾ ਸਫੀਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ? ਮੁਦਰਾ ਸਫੀਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18